

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Calderón, 36.--Teléfono, 186.

Representació Administrativa á Barcelona
Llibreria de Alvar Verdaguor Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell.	2 rals al mes.
Fora.. . . .	8 " trimestre.
Un número sol. . . .	0'20 ptas.
Anuncis á preus convencionals.	

IMPREMTA

En la d' aquest periódich, se fan tota clase de impresions ab l' esmero, promptitut y economía més perfeccionadas en aquest ram. P. TUGAS.—Calderón, 36.—Teléfono, 186.

Xampany Catalá

de la acreditada marca CODORNIU de San Sadurní de Noya.

Se ven en las confiterías de Pere Fonalleda, «La Confiansa» de Vila jermans, Rosendo Crous, Joseph Garriga, en la droguería de Joseph Forinosa y en las principales fondas.

L' EXEMPLE DE NAVARRA

Es propi de tots los governs confondre los justos planys de una regió ab los crits de rebeldía, donant lloch ab aqueixa falsa interpretació á tempestats que de tant en tant esclatan fent reviurer ódis y sembrant discordias. Aquí á Espanya, las provincias mes trevalladoras han arribat, fent prodigis de economía, á passarho lo menos mal posible. Donchs tractats *al canto*, tributacions crescudas y que jemeguín lo que 's vulga, ya 'ls farà callar dihentlos que sas protestas son crits de guerra contra las institucions y que per lo tant ni dehuen tolerarse ni poden atendre. Ja es vell; d'aquesta nova forma de *cesarisme* fa molts anys que nostra pàtria n' es víctima, fa molts anys que 'l govern ab sa escola de desacerts, que ell creu escola utilitaria mata en flor aquellas industrias que á benefici de la bona sahor que hi ha en

la terra s'atreveixen á llevar y ja fá molts anys, molts anys que en nostra aymada Catalunya lo grau de civilisació del obrer va en rahó inversa del avensament del sigle. A que es degut aixó? A lo que deyam abans; á la traidora explicació que al alt poder donan de nostra actitud los governs que 'ns desgovernan. Pero ¡ay! de ells lo dia que en nostre poble resuciti aquella virilitat que feu tremolar tants regnes! Ay de ells lo dia en que optém pel cástich en lloch de optar, com avuy fem, per la conformitat cristiana!..... Y no es lluny lo plasso; lo renaixement literari ha de portar fatalment lo renaixement de las ideas regionalistas y allavors transformats ya en esperits sencers, mercé á la bona sava que en nosaltres circula, exigirem lo que tenim de dret, despreciarem los pactes ominosos aprovats per diputacions de real ordre com lo del 77 de Navarra y posats en la pendent, anirem molt amunt, tant amunt que sense intermediaris desde las gradas del trono haurán de sentir nostras queixas. Navarra ha comensat; la tributació exageradíssima que 'l govern actual li imposa ha enardit á tots y tots unánims ab una enteresa digna de nostres passats se negan á acudir al concert económic projectat pels centralistas.

Ja tenim guia: Després de l'ensada la primera pedra no tardará Catalunya en deixondirse y al obrir los ulls podrá compendrer que no en forma de súplica es com pot esperarse res dels cors de roca dels senyors feudals que mes se cuidan del marlet que sosté drete la bandera del partit que de la pedra angular que aguanta 'l cos del edifici. De lo que resulti ells ne tindrán la culpa: han de tenir sempre present que la naturalesa del home es tant particular, te tal dosis de irritabilitat que al rebre una injuria no pot concretarse á pagarla ab un altra de la mateixa importancia, per una bofetada ha de tornar-ne mil; per una ferida lleugera, una ferida mortal, per un bras, la vida. La pena del Talió es un absurdo que no te rahó d'esser. Y com pot evitarse que s'arribi hasta á tal punt de extremament? La mateixa naturalesa pot donarnos la fórmula: Ella podia demostrarnos que pera que son organisme funcioni bé, han de funcionar al unísson totas sas parts components. No basta, no, pera fer moure una part del cos que la voluntat ho mani, es precis que aqueixa part tingui las condicions de normalitat degudas, es precis que no hi hagi atrofia muscular; que las articulacions tinguin la flexibilitat necessaria y que la sanch, la vivificadora sanch circuli per sas venas ab tota la forsa que 'l dret de vida requereix. Que diríam de un home que després d'agarrotar la seva ma

fins al punt de interrompre la circulació, li exigís un esforç major que l' exigít quant era lliure?

Donchs aixó está á punt de passar ab Navarra, pero 'ls nostres germans tenen encar prou energia per sacudir lo jou y fins si 'ls apuran pera rompre l' argolla á despit de la ferida que la estrabada ha de causarlos. Veurem en que parará; per de prompte al govern no deu tranquilisar-lo massa la musculatura férrea d' eixa regió espanyola.

SECCIÓ POLÍTICA

La política madrilenya continua completament encalmada.

Fora de las miserias personalistas de costum respecte á crisis ministerial y provehiment de empleos ben pagats, que es la gran qüestió de la enlayrada política madrilenya, periódichs y polítichs no fan altre cosa que deixar correr sa fantasia respecte al resultat que puga tenir la embaixada espanyola al Marroch.

Lo general Martínez Campos ha arribat ja á la capital del imperi y s' ha celebrat la primera entrevista de presentació oficial de la embaixada.

Los diaris madrilenys, com si no hi hagués res mes que fer nos ho contan ab tots sos pels y senyals, que si un está de humor per llegirho ab calma, pot ferse 'l càrrech d' haverla presenciada, per molts pochs quartets y sense las molestias del viatge.

* * *

L' emperador rebé al embaixador espanyol dalt de cavall y sota 'l parassol tradicional d' aquella rassa.

Se veu que á la cort dels Muleys tot ho arreglan de cavall están.

Com los dentistas de las plassas públicas.

Molt será que Espanya no 'n surti com las víctimas de aquestos arrenca-caixals de carretel-la.

* * *

Segons los periódichs adictes al actual govern sagasti, sembla que las noticias rebudas referents á la simpática y entusiasta acullida qu' han fet los Ministres á mes del Emperador al representant d' Espanya, indica ben á las claras que 'l resultat de la embaixada será del tot satisfactori.

¡Tant de bó que aixís sigui!

Pero, 'no hi ha que fiarsen gayre.

La gent d' upa d' aquella terra, tenen fama de gastar moltes magarrufas y saber rentar la cara ab un drap brut, com se diu vulgarment.

Mentres se tracti de las satisfaccions necessaries pera deixar en bon lloch lo nom d' Espanya, á ben segur que 'ns en darán lo cor complet y mes que 's vulgui.

Are, quan se discuteixi lo de la indenmisació que es lo verdader pot de la confitura, veurem si son tan *zalameros* com nos pintan los periodistas sagastins que tot ho veuen de color de rosa.

Sembla que fet y fet vindrá á resultar alló de las criaturas.

Nos estimarán fias al cel..... pero á la bossa no hi toquem.

Las Corts continuan tancadas y Deu sap quin dia 's obrirán.

Lo govern sagasti, tan lliberal, tan demócrata, tan entussíasta de las *libertades públicas*, sembla que 's va tornant mes absolutista que 'l mateix partidari de D. Carlos.

Sort pera 'l govern que 'l partit conservador no está prou moralisat, segons en Silvela, pera ocupar lo poder tot seguit si convenia, que sino ja hauriam sentit la gresca que s' armava.

Per retrógrado, obscurantista y madur l' hagueren deixat que ni fora bo pels gossos.

¡Y pensar que temps endarrera 'ls pobles duyan á 'n Sagasta á pes de brassos y fins arrossegavan son cotxe á tall de animals de plassa!

Lo ministre de Gracia y Justicia senyor Capdepon no ha volgut que fos dit que ell no hagués intentat reformas en lo seu ministeri.

Y al efecte, havia pensat *nada menos* que 'ls notaris en lloch de matricularse y pagar per lo tant lo que 'ls correspongués al Estat, cobrant ells per son compte l' import de sos treballs, fora millor uniformarlos com qualsevol empleat de tres al quarto y fixarlos hi un tant, per poguer atendre sas necessitats y las de sa familia.

Aixís afavorim als de per aquí, devia pensar lo senyor Capdepon, que 's moren de gana per falta de feyna que dongui, y tal vegada los assegurem un bon passament ab los cambis que la reforma reportaria en las regions ricas y treballadoras, ahont los notaris deents que son la gran majoria, no tindrian mes remey, per digmitat sisquera que deixar l' ofici.

¡Ves qui ho haguera dit may que teniam en lo ministeri de Gracia y Justicia una una capacitat de aquesta naturalesa!

Y tot per fer mes diners en profit del Estat, mal siga á costa de la honradés de la classe notarial que posada á tant l' any com cualsevol suca-tinters d' oficinas no cal dir ahont aniria á parar si Deu no hi ajudava.

¡Sembla mentida qu' aquesta gent s' haigi arribat á pensar que en fer quartos tots los medis son bons, dignes y laudables!

Afortunadament, en vista de la maró que s' alsava lo senyor Capdepon ha fet dir als diaris de la colla que no era vritat que hagués pensat en tal reforma.

Mes val aixís, encara que sa formalitat no hi guanyi gayre.

Al fi y al cap tots sabem ahont arriba la formalitat d' un ministre.

Pero cregui que s' ha escapat d' una y bona.

Perque si 'l senyor Capdepon arriba á volguer sortir ab la seva, li quedava 'l nom cambiat per tots los dias de la seva vida.

No s' escapava pas de que 'l coneguessin per Capdefusta.

Lo célebre Gamazo, al últim sembla que no ha tingut mes remey que buscar las pesigollas á Navarra.

Potser ha pensat que de no ferho podrian pensar que te por y aixó no fa... hisendista.

Tenim donchs entaulada altra volta la qüestió autonómica de Navarra.

Lo passat istiu ja van conseguir los navarros lo que era de lley y de justicia.

Are ensenyarán als poruchs y transigents qu' avuy s' estilan la manera de ferse respectar tot poble que s' estima.

Ho recomanem als industrials catalans en general y especialment al Foment de Barcelona, que tants paliatius busca per defensar la justícia de sa causa.

Fixinshi d' una vegada y aprenguin en tan noble y honrat exemple.

NOTAS REGIONALISTAS.

Los que suspirem per la redempció dels pobles oprimits, no podem menos que fixar l' atenció en lo camí dreturer que fa la nobilíssima Irlanda pera reconquistar la seva autonomia política y administrativa.

Y dit s' está qu' al seguir pas á pas á Irlanda veyentla for-sejar pera sempre los grillons que la oprimeixen, nos fixem sobre tot en la figura del gran vell, Mr. Gladstone, que 's presenta á nostres ulls simpática y atractiva ja que á son talent y elevat criteri se deurá no solzament la redempció de la oprimida Irlanda sinó que segons lo nou projecte de *home rule* se concedeix també la autonomia á Inglaterra, Escocia y al pahís de Gales, pera quant se refereixi á assumptos particulars, quedant, aixó si, confederats los quatre pahisos pera la comú defensa del Regne Unit.

En Gladstone, es qui en mitj de las vergonyosas lluytas dels partits polítichs de tota Europa te 'l seny prou clar, lo suficient criteri pera veurer ab los ulls de la rahó y de la més extricta justícia, lo que mes convé pel progrés y benestar dels pobles, tenint al propi temps, ab tot y sa avansada edat, la virilitat y energía suficient, pera defensarho sense defalliments de cap mena; tal com se defensen las causas justas y nobles.

Quina diferencia en l' historia política d' en Gladstone y la dels Sagastas, Cánovas, Gamazos y Morets. L' un basantse en los mes sólits principis de llibertat, dedicant sa llarga vida política á descentralisar á la mateixa Inglaterra, sostenint empenyadas lluytas pera redimir de la esclavitut als pobles oprimits.

Los altres, los lliberalíssims d' aquesta desdixada Espanya, sense conciencia, sense amor al pahís y sense fé en sos principis polítichs, procurant per tots los medis agarrotar cada dia més á las regions espanyolas, privantlas de sas energías y dificultant sas iniciativas particulars y sa marxa progresiva. Ahir arrebasant á las Bascongadas, sos furs y privilegis, mes tart atentant contra la vida jurídica de Catalunya, are prenent violar los

pactes concertats ab la nobilíssima Navarra pera despullarla de las últimas engrunas de la seva gloriosa autonomia.....

Pero aixó acabarà y de grat ó per forsa tots los Estats d' Europa haurán de seguir l' exemple del gran vell d' Inglaterra á quí las vinentas generacions venerarán com al primer llivertador dels pobles oprimits.

Per aixó nosaltres y ab nosaltres tots los regionalistas seguim pas á pas los progresos de la suferta Irlanda en lo camí de sa llivertat y aplaudim y felicitem al seu llivertador, al venerable Gladstone.

Y aixís, ho dehuen entendre també los bascongats ja que han volgut demostrar l' afecte y consideració que 'ls hi mereix lo gran polítich presentantli, aprofitant sa estada á Biarritz, un preciós album contenint lo Fur y Escut de Vizcaya dibuixat per artistes viscains y adornat ab incrustacions d' Eibar.

Una comissió de la societat regionalista Euskalerria [de Bilbao, compost del President don Jaume Meave y 'ls vocals, don Daniel Escondrillas y don Policarpo Aldaniga foren los encarregats d' anar á saludar al ilustre Gladstone y oferirli lo preciós regalo.

La dedicatoria está redactada en inglés, vascuence y castellá.

Diu aixís:

«Al insigne republicá Guillem Gladstone.

La admiració que vostra obra d' emancipació de Irlanda ha despertat en Europa, no podia menos de trobar ressó en la regió bascongada, quina historia tans punts de semblansa ofereix ab aquell pahís.

Moltas lluytas se destacan com tituls de gloria en vostra vida política; vostre poderós geni ha enlayrat la nació británica colcantla en lo mes alt grau d' esplendor dels pobles.

Ab tot, los amants de la llivertat y dels drets tradicionals alaban la preferencia nobilíssima qu' haveu tingut, presentantvos com paladí de la causa justíssima y reivindicació dels drets dels irlandesos y es segur que la historia vos contarà per aquest fet entre los grans benefactors de la humanitat.

Nascuda nostra societat pera simbolisar las protestas contra la derogació de las venerandas institucions legals á quin amparo visqueren nostres antepassats en lo terror viscaí, y consagrant

sos esforços á mantindre viu entre los fills del pahís lo cult fervent á aquellas institucions, ha seguit ab simpatía los progressos fets per Irlanda en lo camí de sa llibertat.

Haventse enterat ab joya de vostra estada en los llandars del pahís bascongat, os prega rebeu lo testimoni d' admiració qu' aquesta societat sent per los relevants mérits que tant vos enalteixen.

Ab nostre coral saludo y felicitació, vos preguém admeteu un exemplar de las sabias lleys per las quals se regiren nostres antepassats.»

UN DOCUMENT EXEMPLAR

Be pot calificarse de tal la memoria que acaba de publicar, redactada en catalá, l' ajuntament que durant lo cuatreni de 1890 á 1893 ha administrat los interessos de la ciutat de Vich. Hem rebut dita memoria y tot seguit hem admirat en ella duas qualitats avuy raríssimas: abundancia de datos y datos elocuentíssims y escassetat de paraulas. L' esmentat ajuntament ha exposat sa gestió de quatre anys ben be á la catalana: ras y curt. La memoria en cuestió constituheix per ell la millor executoria al agraument dels vehins.

Temps enrera, en ocasió d' haver fet una curta estada en la ciutat de Vich, poguent apreciar com hi marxava la cosa pública, donarém á llum en aqueixas mateixas planas una resenya de lo que haviam vist pera que no ho ignorés cap catalá y sapiguessin los pobles per hont s' entrava en lo camí de la verdadera regeneració. Consignavam en aquella resenya que, cansats los vigatans dels péssims resultats que 'ls produhia lo donar entrada á Casa de la Ciutat á la que ara s' anomena política, se conjuraren, y d' una empenta, tragueren al carrer á dita senyora, prohibintli que d' aquella hora en avant hi fiqués may més la poteta. Tots los vigatans se constituïren en guardians de la porta, y la prohibició 's cumplí al peu de la lletra. Desde llavors s' han succehit en la Casa del comú una sèria d' administracions, en las que, pera honra del regionalisme, nostres amichs hi han tingut representació molt numerosa. A més de que 'ls demás seus companys d' ajuntament, si no 's diuhen catalanistas, de bo de bo que ho semblan.

Las administracions políticas havían deixat á la ciutat de Vich endutadíssima; tan abandonada que era mofa dels forasters y sarcasme dels vehins, y tan débil en apariencia que, sense un miracle de Deu, no

havia de tindre foras pera aixecarse de sa postració. Devia al Estat y á a Provincia més de cent mil duros, y aqueix deute crexia cada any d' una manera esferehidora. En tal situació, semblava que la ciutat de cap manera podia trobar en son esquifit pressupòsit anyal d' uns 36.000 duros los recursos necessaris pera lliurar-se encara que no fos més que del pes que tenia al damunt. Y unas quantas administracions dignas de tal nom, no sols hi han trobat los recursos necessaris pera treureres aquell fexuch pes de sobre, sino també pera millorar d' una manera notable las condicions materials de la ciutat. Los vigatans están ben presuadits de quinas son las administracions que 'ls hi convenen y s' esforsan en conservarlas. L' ajuntament que han elegit ara de poch promet ser digne hereu dels que l' han precedit. Aprengan en ells los pobles de quina manera 's fa miracles quan la gestió de lo de casa 's posa per damunt de tot.

Voldriam publicar íntegra la memoria á que 'ns venim referint, més encara que per la importancia de lo que conté es curtíssima (20 planas en octau, ab tipos molt llegidors y amples) es aqueixa sobrada extensió pera l' espay de que disposém. Sent aixís, copiarém los fragments principals.

Diu explicant lo perquè de la publicació de la memoria:

«Havent arribat al terme del actual cuatrieni, creyém natural donar compte á nostres conciutadans de la gestió dels interessos municipals de nostra venvolguda ciutat durant aquest temps.

A primer de Janer de 1890 s' havia escarrilat ja per nostres dignes antecessors la marxa administrativa, aixugantse aquells enormes é incomprendibles déficits que resultavan anyalment, y que ab un exercici sol arribaren á alcansar la inverossímil suma de vintitres mil duros; se cumplian també las obligacions ordinarias y 's pagavan las quantitats senyaladas per atrassos, quedant encara un remanent ab lo que 's varen iniciar las primeras milloras, fent las clavegueras y empedrats del carrer de la Ramada, Sant Hipólit, Estudis, Plassa de San Felip y altres.

Nostres primordials cuydados han sigut sempre continuar y vigorisar la campanya moralisadora iniciada, fugint d' interessos de partit y corruptors favoritismes; fomentar en lo possible 'ls medis d' instrucció y cultura de nostres conciutadants, protegir las fonts de riquesa y prosperitat material y transformar l' aspecte de nostra ciutat estimada, dotantia de clavegueras y empedrats, que, baix los punts de vista d' higiene, utilitat y ornat, la posessin al nivell de las ciutats més adelantadas»

Esmenta seguidament los treballs efectuats reorganisant la escola municipal de dibuix; la colocació dels retratos de vigatans ilustres en lo saló del concell comunal; la proclamació de fill adoptiu de la ciutat á favor del Bisbe Morgades; los d' arreglo y conservació del arxiu municipal.

Parlant d'obras públiques, continuà:

«*Clavegueras.*—Considerant que las clavegueras eran de lo més important per la sanitat de la població, y que á més ab ellas desapareixeria la humitat dels edificis que tan los perjudicava per efecte del embassament de las ayguas, s'ha donat á sa construcció, reparació y neteja tot l'impuls possible. Se n'han construït de noves ab materials impermeables y la solera cóncava, en lo carrer de la Principal y plassa del Peix, carrers de la Ciutat, Riera, San Just, Archs, Bassas, part del Callnou, part del de Santa Teresa, ramblas de Santa Teresa, Passeig y Santa Clara, part del carrer d'Isabel, diferents seccions á las ramblas de las Devalladas y Hospital, extrèm del carrer de Gurb, y la del carrer Estret que, unida ab la de la Rambla de Santa Clara, pren las ayguas de la Plassa, que avans inundavan y feyan intranzitable l'esmentat carrer en dias de pluja; totes plegades formen un total de 1,198 metros de llargada.

«*Empedrats.*—Al mateix temps que á la higiene, contribuïeixen los empedrats al ornat, comoditat y utilitat del públich, y fins baix l'aspecte econòmic afavoreixen notablement los interessos comunals, com ho demostran la experiencia y las rahons de tots lo facultatius que sèriament s'han ocupat d'aquest assumpte. Aquets motius han impulsat al Ajuntament á fer tots los possibles per dotar de tal millora lo major número de carrers, y sobre tot las vías más concorregudas y hermosas de la ciutat, y ha tingut la inmensa satisfacció de poder veure la antiga ciutat, que ab tó de mofa ne deyan los de fora de la pols y del fanch, totalment transformada y convertida en una hermosa població á la moderna, d'amples y cómodas vías que son la admiració dels forasters y l'orgull dels bons ciutadans que estiman á sa patria. Durant aquesta época s'han empedrat ab adoquins de sobre Centellas, qual pedra es d'excelents condicions, los carrers de la Riera, Sant Just, Bassas, Isabel, Manlleu y Gurb, y las ramblas del Paseig, Santa Clara, Carme, Devalladas y Hospital, tot junt, una superfície de 12,156 metros quadrats. A més s'han enllosat los carrers de la Principal, Ciutat, Archs, Cassador y Estret, ó sia una superfície de 587 metros quadrats.»

Seguidament esmenta las obras de conservació de camins y carreteras, la modificació de rasants, altres importants d'urbanisació y ornat, en fonts, palancas, canaletes, alumbrat, arbolat, carreteras y camins vehiculars, reformas á Casa de la ciutat, etc, y exposa 'l règimen que ha adoptat pera la aprobació y pago y cobro de comptes; lo que ha fet pera donar millor atractiu á las festas públiques, fins á quin lloable punt ha atés á la pública beneficència.

Per lo molt que diuen y per la llistó que contenen, copiém íntegrament las darreras planas de la memoria. Que diuen aixís:

«Altras cosas de major ó menor importancia podriam relatar en aquesta memoria de que, gracias á la brevetat, ne prescindím. Dos datos volém, no obstant, exposar á la consideració del públich: durant los anteriors quatre anys s' ha gastat per obras públicas la cantitat de 213,500 pessetas, y durant lo mateix període s' han apagat per atrassos d' administracions anteriors unas 135,000 pessetas.

Al mateix temps s' ha procurat ser lo menos gravós possible al contribuent, no havent pogut arribar á tot lo que 's desitjava per tenir que pagar anyalment al Estat y á la Diputació unas 34,000 pessetas per atrassos contrets en temps del déficits. No obstant, y á pesar d' aixó, s' ha fet una considerable rebaixa á las tarifas de consums, e tal modo, que en la actualitat la ciutat de Vich paga per los principals articles molt menos, no ja que las ciutats que están á sa igual ó major altura, sino fins que poblacions vehinas de menos importancia; y ho demostra palpablement que 'ls articles de primera necessitat están més baratos aquí que en totas las poblacions comarcanas. Y es precis també tenir present que la actual tarifa de drets de portas es inferior en la generalitat dels articles á la que feyan regir los anomenats *gremis* que tenian arrendats los consums en los anys en que á més se feya reparto y resultava considerable déficit, á fi de que 'ls vehins de Vich tingan ben entés que actualment pagan menos en las portas que alashor: s y, en consecuencia, pogan fer los judicis que la sana crítica y rahó 'ls dictin ab coneixement de causa. Y, si no s' haguessen de pagar los atrassos procedents d' aquella época, podria la actual tarifa rebaixarse encara molt més; pero, á pesar de tot, es la més baixa que may ha tingut Vich desde que hi ha drets de portas.

Aquets son los fets que exposém á la consideració del públich.»

* * *

«Sols no queda ara, en nom de la ciutat, donar las més corals gracias á son verdader fill adoptiu nostre ilustre Prelat, que ha secundat ab sas poderosas gestions tot lo que podia fomentar moral y materialment los interessos d' aquesta població; igualment las mereixen los digníssims Diputat á Corts, President de la Comissió Provincial, Jutjes de primera Instancia y Municipal, Rectors y demás Autoritats y Corporacions, aixís civils com eclesiásticas, que han contribuít sempre ab son apoyo á facilitar la administració d' aquest Municipi.

Pero á qui havem de donarlas cumplertas y senceras es als vehins d' aquesta ciutat per haver facilitat extraordinariament ab la seva conducta digna y patriótica la gestió del Municipi, sabent imposarse, quan ha estat

necessari, sacrificis particulars en aras del be comú, y reduhint ab la seva sensatés á la impotencia als pochs discols que sens perdonar medis, desde las pretenciosas xavacanadas d' alguns periódichs fins á las perfidias més reprobables, han procurat perturbar las marxa tranquila y ordenada de la població, sabent darlos á entendre ab la sentit práctic dels castissos vi-gatans, que coneixían be que, darrera dels distints vestuaris, més ó menos polítichs, ab que volían disfressarse, hi havia sols los homes que auyora-van aquells anys dels déficits.

Als bons vehins d' aquesta ciutat, donchs, que forman la casi totalitat d' ella, 's deu que haguém pogut presentarlos un ramell de milloras tan considerable; que poguém deixar á nostres digníssims successors la admi-nistració municipal en estat normal y floreixent, y que la ciutat vagi cada dia adquirint nova importancia y vida, que es lo que tots á la una havém de procurar d' aquí en avant, lo que lograrem sens dubte si sabém pres-cindir, com fins ara, de passions polítiques y rivalitats mesquinas, sobrepo-sant á tot, dins de la justicia, 'l supré m interes de nostra Ciutat Mare.»

Bastan y sobran los datos exposats pera deixar ben probada la exacti-tut de nostras anteriors assercions. Tant de bo poguém un dia donar á tots los pobles de Catalunya la enhorabona que enviém á la ciutat de Vich

(De *La Renaixensa*)

J. D.

L I T E R A T U R A

U N A H O R A N E G R E

Tomba el sol á n' el ponent
Lluint sos raigs entre las ramas,
Jugan del mar ab las flames
Las onas d' or y d' argent.

Donan los clavells galans
A los embats sos aromas;
Cantan aucells per las comas,
Cantan aucells per los plans.

¡Qué 'n son de bellas las rosas!
¡Qué ufanosas son las plantas!
¿Y tú, cor meu, tu no cantas?
¿Y tú, cor meu, tu no gosas?

—Caçador, bon caçador,
Tu qui destinas las balas
Per tallá 'l vol á las alas
Del aucell que viu de amor.

Si be d' armer no 'n fas us,
Jo tench molt bona la vista;
Avina aquí ab l' arma trista,
Carrega bé l' arquebús.

Tir y mitx, no tingas por,
Dos daus ab un tir ajunta;
Ben dret, caçador, apunta...
Apunta al mitx de mon cor.

GERONI ROSELLÓ.

E N L A A S S O C I A C I Ó D E C A T Ó L I C H S

Ab motiu de la festa de la Candelera, aquesta moralisadora societat celebrá lo divendres dia 2 del corrent una vetllada literaria músical en obsequi al nou Rector de la Purissima Concepció.

A las 9 pujaren al estrado los individuos de la junta de dita associació

y demás personas invitadas, ocupant la presidencia lo nou Rector á qui anava dedicada la festa, sentantse á sa dreta lo Rector de la parroquia de Sant Feliu y á la esquerra lo president de la societat senyor Ustrell. Los demes llochs los ocupaban alguns PP. Escolapis, y sacerdota de las duas esmentadas parroquias.

Oberta la vetllada los senyors Rvnt. Ferrer y Planas executaren al piano y armonium respectivament *L' Africaine*, de una manera ajustada.

Lo senyor Sanllehi pronunciá, en llengua castellana, un bonich y correcte discurs, que li valgué molts aplausos.

La mia bandiera, de (A. Rotoli) solo de barítono, ab acompanyament de piano li valgué al senyor Borrás grans y merescuts aplausos.

Lo Rvnt. P. Capdevila llegí una bonica é inspirada poesia titulada *Al nou Rector de la Concepció*, y seguidament sens descansar un minut sisquera llegí un discurs titulat *solo el catolicismo ha podido dar al mundo la verdadera libertad*.

Serenata, de (G. Braga) tingué uns bons interpretes en los senyors Rvnt. Ferrer, Planas y Guarro, en los respectius instruments piano, armonium y violí.

La segona part del programa comensá ab *Y promesst Spossi*, (de Petrella) pera piano y armonium.

Lo P. Isanda pronunciá un bellissim discurs d' actuatitat, en castellá, titulat *solución al problema social por medio de las virtudes del cristianismo*.

Fou aquest discurs lo millor de la vetllada. Llástima que lo P. Isanda no l' hagi fet en nostra propia llengua pera millor profit de tots los que l' escoltaren.

La estrella del destino, duo de tenor y barítono, ab acompanyament de piano valgué una ovació als senyors Garriga y Vergés, quins tingueren que repetir-lo.

Lo jove poeta senyor Serra llegí una valenta poesia digna de son talent acreditat.

Lo pare Capdevila llegí uns *Cantars*, que feren riure molt. *Rienzi*, (de Wagner) fou interpretat magistralment per los senyors Rvnt Ferrer, Planas y Guarro.

Y finalment lo nou Rector de la Puríssima Concepció pronunciá un curt pero bonich discurs de gracias, y acabá pregant s' espedis un telégrama al Sant Pare Lleó XIII, demanatli sa benedicció apostólica.

La concurrencia, que fou numerosa y escullida, surti molt satisfeta de la vetllada.

Lo diumenge, dia 4 á la tarde tingué lloch en lo saló de espectáculos una escullida funció, posant en escena lo cuadro dramátich del senyor Ribot y Serra *Lo Vectigal de la Carn*, las sarsuelas *Las burlas fan com las professons...* y *¡Millones! ó las reformas de Capazo*, en las cuales los joves artistas probaren una vegada mes son amor al estudi y sa molta afició al art escénich.

A cavall d' un gos, Vells y boigs y ¡Millones! ó *las reformas de Capazo* foren las obras escullidas per la secció lírica-dramática pera la tarde del dimars últim, interpretantlas, especialment las duas primeras d' una manera mes que acertada. No aixís la última, que surti bastant desigual en conjunt, sens dupte á causa de la confiança ab que cada aficionat sortí á las taulas á simular un personatge ab qui creya estar identificat despres de haver representat tres vegadas en pochos días lo mateix paper.

Lo Rvnt. Ferrer cumplí com sempre airosament son comés executant tots los números de la obra. Lo senyor Guarro contribuí poderosament al mellor éxit de la mateixa.

La concurrencia á las duas funcions teatrals no fou menys numerosa y distingida que la que asistí á la vetllada, quedant molt satisfeta del element jove de dita associació y fent grans elogis del bon zel y esquisit tacte de sa junta directiva.

Are sols falta fer constar aquí nostra pena per l' abundancia de discursos en llengua forastera que ompliren la vetllada de dita Associació. Y ho sentim mes per quant la Associació de Católichs s' ha demostrat sempre, y en tots sos actes, molt enamorada de la llengua de la terra.

Creyém, no obstant, que resultá fill d' una coincidenciá involuntaria.

NOVAS

En l' exprés del passat dijous passaren per aquesta ciutat en direcció á Barcelona, esceptuant lo Sr. Sallarés que quedá en nostra ciutat, los industrials comissionats que anaren á Madrid pera constituhir la delegació permanent de la *Lliga Nacional de productors*.

Las impresions que portan dits comissionats reflexan la perfecta unitat de miras de Catalunya, las Provincias Vascongadas, Navarra y Asturias, unidas davant del general perill que amenssa á la producció espanyola.

Ha quedat establerta en lo punt més céntrich de la cort la oficina central desde hont la *Comissió directiva* 's d'irigirá sempre que sia necessaria als poders públichs y al pahís.

Falta ara que en virtut del reglament aprobat se formin en las varias regions d' Espanya una série d' agrupacions que treballin cada una dintre de la seva esfera y desde 'l seu especial punt de vista, á fi de promoure lo desenrotll de la riquesa del pahís, ab perfecta autonomia é independencia, eridant en son auxili á las demés quan graves contingencias ho exigeixin. Cada una d' aquestas agrupacions nombrará un delegat ab ámplias facultats pera la representació en la *Lliga*, que 's compondrá de tots los delegats de las varias regions d' Espanya.

La *Comissió directiva* de la *Lliga Nacional* tindrà á son càrrech vetllar per tots los rams de la producció, acudir á la seva defensa, y convocar á tots los delegats en Assamblea extraordinaria sempre que un imminent perill ó un fet inesperat motivin la adopció d' acorts graves y urgents.

Aquestas son las reglas fonamentals del Reglament que tenim á la vista, de la *Lliga Nacional de productors*.

Vullga Deu que 'ls resultats prátichs de la nova «Lliga» sigan tant satisfactoris com nosaltres voldríam en benefici del treball nacional.

S' ha prorrogat fins lo dia 20 del corrent, lo plasso, pera la adquisició sens recárrechs de las cédulas personals corresponents al actual exercici económic.

Segurament dintre la próxima setmana tindrà lloch en lo Teatro de Novetats de Barcelona l' extreno de la trágedia sacra en 5 actes y en vers, *Jesús de Nazareth*, degut á la ploma de nostre gran poeta trágich don Angel Guimerá.

Esperém ab ánsia aquest aconteixement literari y artístich.

S' ha publicat esmeradament impresa la comedia catalana *Á casa del alcalde*, original del genial escriptor catalá, nostre amich don Emili Vilanova, estrenada ab extraordinari éxit en lo Teatro Romea de Barcelona.

Ha sigut nombrat president de la Lliga d' industrials nostre distingit amich y compatrici don Joan Sallarés y Plá, á qui felicitem per tant rescuda distinció.

Se troba malalta de gravetat la respectable Sra. D.ª Josepha Viada, Vda. de Vilarrubias.

Li desitgem un prompte y cumplert restabliment.

La Real Academia de Medicina y Cirugía ha premiat ab una Menció honorífica á nostre respectable amich lo distingit metje d' aquesta ciutat don Pere Puig y Sardá, per sa memoria titulada «Breu ressenya histórica de la epidemia variolosa ocorreguda en 1893, en la població de S.»

Felicitem á nostre amich Sr. Puig per tan honrosa distinció.

Segons nos comunica 'l telégrafo lo Govern abriga 'l convenciment de que avans de vuyt dias s' haurá resolt definitivament lo conflicte marroquí á satisfacció d' Espanya, apoyantse en la actitud observada pel Sultá *al obsequiar publicament* al general Martinez Campos y reconeixent ademés qu' Espanya ha seguit una conducta molt prudent.

Celebraríam que resultés veritat; per mes que 'ls obsequis públics al general á nosaltres no 'ns proven res.

Tal volta no hi veyém tant de lluny com lo Govern á qui tantas confiansas li inspira la rebuda del Sultá á la embaixada espanyola. La cortesía y las bonas formas may están de mes.

Ha mort en la Habana don Eugeni Sanchez de Fuentes, que fou president de Sala de las Audiencias de la Habana y Puerto Rico. Era lo difunt

entussiasta aymador de la literatura havent deixat publicadas varias composicions en prosa y en vers, entre las que hi figura la traducció de la *Oda á la Pàtria* del malaguanyat Aribau.

Descansi en pau l' ilustre finat, admirador de las glorias de Catalunya.

En la sessió celebrada dilluns de l'altre setmana per la Real Academia de Bonas Lletras d' Barcelona lo soci don Francisco de Bofarull y Sans llegí una curiosa y notable monografia titulada «Disposició testamentaria de Ramon Llull; la escola llulliana á Barcelona: protectors, professors y textos.»

Comensá 'l senyor Bofarull per donar á coneixer lo testament d' aquell insigne escriptor en la qual ordena als marmessors se procedeixi á la confeció del códix de las obras que últimament compilá y que especifica en son testament, ordenant que se 'n remeti un exemplar á la Cartoixa de París, un altre á Parsival Spínola, de Génova, y 'l tercer á una de las iglesias de Mallorca, pera que 's guardi cuydadosament en un armari sostingut ab cadenas, á fi de que 'l públich pogués llegirlo.

Al parlar lo senyor Bofarull de la escola llulliana á Barcelona, fa pujar son origen al regnat de don Pere 'l Ceremoniós, acabant en teps d' Alfons V.

També citá á Margarida de Pera, que deixá pera 'l sosteniment de las escoles de Llull part de las sevas rendas, nombrant marmessor al professor de la mateixa.

Los dos testaments indicats se custodian en lo riquíssim arxiu de don Ramon de Sarriera, marques de Barbará y de la Manresana, á quina ilustre familia 's deu la conservació de tan preciosos documents.

Lo treball del senyor Bofarull merescué las alabansas de totó los académichs.

Avans de terminar la sessió, acordá la Academia la impresió d' aquesta memoria pera inclóurela en las que publica de temps en temps dita docta Corporació.

Lo Pensament, periódich portant-veu de la societat coral «La Erato» de Figueras, ha organiat un certàmen literari-catalá, celebrador en lo primer diumenge del vinent Abril. Lo plasso d' admisió acabarà 'l dia 31 de Mars.

En la vetllada celebrada últimament per la societat coral «Gesoria» de Sant Feliu ds Guíxols, fou estrenat l' idili á veus solas «Lo carradó ampurdanés,» poesia de D. Ramón Masifern, y música de R. Novi, obtenint un éxit entussiasta.

En la junta extraordinaria de socis del «Centre Catalanista» de Olot, després d' un hermós y ben rahonat parlament del ilustre pintor y respectable company de causa D. Marián Vayreda, s' acordá la publicació

d' una Revista ilustrada, de moment trimestral, coincidint sa aparició ab lo comens de las quatre estacions, al objecte de reproduhir per lo gravat lo bé de Deu d' hermosuras que en paysatges, monuments, tipos, costums, contenen las comarcas que s' extenen entre la plana de Vich y l' Empordá; y de donar exida, en la part del text als documents antichs, á las tradicions, llegendes, als resultats d' investigacions científicas en lo vastísim camp d' aquellas valls y montanyas; en una paraula, va dir lo Sr. Vayreda, «de quant constitueix l' aliment del esperit y no desdigni del caràcter modest y particularista de nostre projecte y de son fi exclusivament moralisador.»

De debó 'ns plau la bona nova, que no duptám agradará tant als patricis com als amadors del Art, qui saben bé lo que representa la agraciada vila dins la vida artística de la terra.

Dipòsit de pianos

de la fàbrica **ESTELA Y BERNARREGI**, la mes acreditada en sa classe

UNICH REPRESENTANT EN SABADELL

JOAN COMAS FAURA

Se venen de tots preus al comptat y á plassos á DOS DUROS setmanals. Tots los pianos d' aquesta casa son assegurats de tot defecte de construcció per 10 anys.

Se 'n venen també á cambi de tota classe de mercancías, com son panyos y tota mena de gèneros que pugan convenir al venedor.

Aquesta casa 's cuyda de tota classe de reparacions y afinacions per delicadas que sian.

Dirigirse al carrer de Colomer, 24: **JOAN COMAS FAURA**

Monografia de la parroquia de Sant Julià de Altura

PER

DON JOSEPH SOLER Y PALET

ab un prólech del Il·ltre. Sr. **D. JAUME COLLELL**

Canonge de la Seu de Vich.

Aquest volúm, I de la «Biblioteca Histórica tarrazenca» es de mes de 90 planas en quart é imprés esmeradament, trovantse de venda en la impremta de Lo CATALANISTA, Calderon, 36 y en lo Centre de suscripcions de Llorens Lladó, Rambla.

Imprempta de Pere Tugas, Carrer de Calderon, 36, Teléfono, núm. 186.—SABADELL.